

Advies voor richtlijnen voor het
milieueffectrapport Woningbouw
Bornsche Maten, Borne

13 augustus 2003

1362-33

ISBN 90-421-203-4
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

commissie voor de milieueffectrapportage

Gemeenteraad van Borne
Postbus 200
7620 AE BORNE

uw kenmerk
3.3201

uw brief
28 mei 2003

ons kenmerk
1362-34/Pi/eh

onderwerp
Advies voor richtlijnen
Woningbouw Bornsche Maten, Borne

doorkiesnummer
(030) 234 76 34

Utrecht,
13 augustus 2003

Geachte raad,

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over Woningbouw Bornsche Maten, Borne. Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag de vastgestelde richtlijnen krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

drs. H.G. Ouwerkerk
Voorzitter

Postadres Postbus 2345
3500 GH UTRECHT
Bezoekadres Arthur van Schendelstraat 800
Utrecht

telefoon (030) 234 76 66
telefax (030) 233 12 95
e-mail mer@eia.nl
website www.commissiemer.nl

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Woningbouw Borsche Maten, Borne

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieueffect-
rapport over Woningbouw Borsche Maten, Borne,

uitgebracht aan de Gemeenteraad van Borne door de Commissie voor de milieu-
effectrapportage; namens deze

de werkgroep m.e.r.

Woningbouw Borsche Maten, Borne,

de secretaris

mr. S. Pieters

de voorzitter

drs. H.G. Ouwerkerk

Utrecht, 13 augustus 2003

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES	2
3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING.....	2
3.1 Achtergrond en doel.....	2
3.2 Besluitvorming	3
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT, MMA EN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	4
4.1 Algemeen.....	4
4.2 MMA-ontwikkeling en gevolgen voor het milieu	6
4.3 Aandachtspunten bij het ontwikkelen van een MMA en de gevolgen voor het milieu	6
4.3.1 Water en bodem.....	6
4.3.2 Verkeer en vervoer	8
4.3.3 Landschap, archeologie, cultuurhistorie	9
4.3.4 Ecologie.....	10
4.3.5 Externe veiligheid	11
4.3.6 Milieuambities	11
5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND EN AUTONOME ONTWIKKELING (DE REFERENTIE).....	11
6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN OP MILIEUEFFECTEN	12
7. LEEMTEN IN INFORMATIE	12
8. EVALUATIEPROGRAMMA	13
9. VORM EN PRESENTATIE	13
10. SAMENVATTING VAN HET MER.....	13

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 28 mei 2003 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in de Bornsche Courant d.d. 5 juni 2003
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. INLEIDING

De gemeente Borne heeft het voornemen om circa 2.500 woningen (en maximaal 3.000 woningen) in het gebied Bornsche Maten te ontwikkelen. Borne is onderdeel van Netwerkstad Twente (Almelo, Borne, Hengelo en Enschede). De Netwerkstad Twente wil ruimte bieden aan nieuwe (regionale) woonlocaties.

Het plangebied Bornsche Maten ligt aan de oostkant van Borne en is ongeveer 170 hectare groot. Naast de gewenste woningbouw moet dit gebied ook ruimte bieden voor de ontwikkeling van het Park Oud Borne.

Bij brief van 28 mei 2003 is de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport¹. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Bornse Courant d.d. 5 juni 2003².

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴ die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat die in het MER opgenomen moet worden of die nader onderzocht moet worden, zoals informatie over specifieke lokale milieumomstandigheden;
- belangrijke vragen en discussiepunten naar voren brengt, bijvoorbeeld over te onderzoeken alternatieven.

De startnotitie geeft voor onderdelen al duidelijk aan wat in het MER aan de orde zal komen. De Commissie richt daarom dit advies op de onderwerpen die in het MER aanvulling behoeven of een andere aanpak dan in de startnotitie is beschreven. Voor alle niet-genoemde onderwerpen kan de in de startnotitie voorgestelde aanpak richtlijn voor het MER zijn.

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁴ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als de volgende informatie ontbreekt:

- Het plangebied van de Bornsche Maten kent een complex hydrologisch systeem. De waterhuishouding levert een aantal problemen op voor de woningbouw, maar tegelijkertijd ook aanknopingspunten voor het stedenbouwkundig ontwerp. Om die aanknopingspunten scherp in beeld te brengen wordt aanbevolen een **(eco)hydrologische systeemanalyse** van het studiegebied op te stellen.
- Er dient in het MER een oplossing/oplossingen beschreven te worden voor de scheidende werking (barrièrewerking), de geluidhinder, de luchtverontreiniging en de (potentiële) onveiligheid van de **provinciale weg N743**, gelegen tussen de Bornsche Maten en het bestaande dorp. Indien de N743 de huidige regionale functie verliest, moet worden aangegeven hoe die functie wordt overgenomen door andere bestaande of nieuw aan te leggen wegen en dienen de (milieu)effecten ervan in het MER te worden beschreven.
- Als uitgangspunt voor dit MER kan – gezien de ambities - het ontwikkelen van een **Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA)** genomen worden, waarbij door middel van terugvalopties aangegeven kan worden wat minimaal gerealiseerd zal worden.
- De **samenvatting** is een belangrijk onderdeel van het MER voor besluitvormers en insprekers. De samenvatting moet zelfstandig leesbaar zijn voor een brede doelgroep en dient een goede afspiegeling te zijn van de inhoud van het MER. De samenvatting bevat dus veel kaart- en ander illustratiemateriaal en korte, bondige teksten.

3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wet milieubeheer (Wm):

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

3.1 Achtergrond en doel

In de Intergemeentelijke Structuurschets Enschede/Hengelo (1996) zijn voor de Netwerkstad Twente in een m.e.r.-procedure (MER Stadsgewest Twente) diverse locatiealternatieven ontwikkeld voor de vestiging van nieuwe woningbouw in de regio. Op grond van de Intergemeentelijke Structuurschets en het Vinx-Uitvoeringsconvenant is gekozen voor de ontwikkeling de Bornsche Maten. De Bornsche Maten is de uitleglocatie in het woningbouwgebied Hengelo/Borne die moet voorzien in de woningbouwbehoefte over de periode 2005 – 2015.

Tegen deze achtergrond behoeven er in het MER geen alternatieve locaties voor de beoogde woningbouw te worden beschouwd. Wel dient het MER de milieuarargumenten weer te geven die uiteindelijk geleid hebben tot de keuze voor woningbouw op de locatie Bornsche Maten. Opname van deze milieuarargumenten in het MER maken het mogelijk deze milieuarargumenten te vergelijken met de eveneens in het MER beschreven milieueffecten. Daarnaast dient te worden aangegeven op basis van welke behoefte (ramingen) tot dit aantal woningen gekomen is⁵.

De gemeente Borne heeft een **Nota van Uitgangspunten** opgesteld. Deze Uitgangspunten moeten in het MER aan de orde komen.

Ambities

De startnotitie en met name de Nota van uitgangspunten geven voor diverse onderwerpen een groot aantal ambities⁶. Deze ambities zullen in het gehele ontwikkelingsproces van de Bornsche Maten een rol spelen. Werk in het MER de milieuarambities uit die van belang zijn bij de besluitvorming rond het bestemmingsplan. De Commissie denkt hierbij aan doelen voor de (eco)hydrologie, de cultuur-historie, het landschap, het verkeer en duurzaam bouwen. Deze milieuarambities kunnen dan centraal gesteld worden bij de ontwikkeling van het MMA.

3.2 Besluitvorming

Kort moet worden aangegeven welke randvoorwaarden en uitgangspunten (zoals ruimtelijke beperkingen, grenswaarden emissies) gelden bij dit voorplan, onder verwijzing naar de relevante beleidsnota's en wetten. Hierbij dient ook ingegaan te worden op de Nota van uitgangspunten.

Het MER dient aan te geven dat het is opgesteld voor het vaststellen van een bestemmingsplan voor Bornsche Maten door de gemeenteraad van Borne. Tevens kan worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdpad dit geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Tot slot moeten de besluiten worden aangegeven die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren.

Flora en Faunawet

Vanwege de Flora en Faunawet zal te zijner tijd een ontheffing aangevraagd dienen te worden om tot aanleg te kunnen overgaan. Om voor een ontheffing in aanmerking te komen is gedetailleerde natuurinformatie noodzakelijk. Deze informatie hoeft niet per se in het MER aan bod te komen. Maar het valt te overwegen om dit wel te doen, zodat de Commissie deze gegevens ook kan toetsen en van een oordeel voorzien.

⁵ Zie tevens inspraakreactie nummer 2 ten aanzien van behoefte, bijlage 4.

⁶ Startnotitie pagina 13-20.

Gebiedsbescherming

Aangegeven moet worden welke gebieden in de omgeving van het plangebied op grond van milieuaspecten een speciale status in het beleid hebben of krijgen, zoals de ecologische verbindingzone langs de Deurningerbeek en het natuurkerngebied bij Twickel. De consequenties hiervan voor de ontwikkeling van alternatieven moeten worden aangegeven. Tevens moet beschreven worden welke maatstaven voor de afweging van alternatieven⁷ (bijvoorbeeld grens- en streefwaarden) aan het milieubeleid worden ontleend.

Watertoets

Voor het voornemen zal een watertoets⁸ moeten worden uitgevoerd. De randvoorwaarden die de waterbeheerder aan de voorgenomen activiteit heeft gesteld, dienen in het MER te worden besproken. Te zijner tijd moet bij het (ontwerp)besluit een waterparagraaf worden toegevoegd. De Commissie beveelt aan om de hiervoor benodigde informatie op te nemen in het MER. Voor het studiegebied is reeds een aantal stukken opgesteld met informatie over de waterhuishouding⁹.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT, MMA EN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven."*

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

4.1 Algemeen

De voorgenomen activiteit, het MMA en de terugvalopties moeten worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu.

Aanlegfase

In het MER dient de aanlegfase van de Bornsche Maten apart beschreven te worden. Hierbij gaat het om de volgende aandachtspunten:

- (tijdelijke) beïnvloeding van de waterhuishouding;
- de wijze van ophogen en bouwrijp maken van het terrein en mogelijke varianten daarin;
- herkomst van het ophoogzand;
- inpassing aanwezige monumentale bebouwing;

⁷ Zie ook hoofdstuk 6 van dit advies.

⁸ Zie *Bestuurlijke notitie watertoets* en *Handreiking Watertoets*, oktober 2001.

⁹ Waterdocument Borne/Hengelo, opgesteld door IWACO, 18 juli 2001, in opdracht van het Waterschap Regge en Dinkel.

- inrichten van groenzones en Park Oud Borne (al dan niet op basis van ecologische principes);
- hinder door het bouwverkeer.

Het beheer van de gebruiksfase

Bij de inrichting en het gebruik van het plangebied valt gebiedsbeheer te overwegen om daarmee de ontwikkelingen in goede banen te kunnen leiden. Hierbij moet met name aandacht besteed worden aan:

- waterbeheer, zoals onderhoud waterretentievijvers, onderhoud wadi's, peilbeheer ter voorkoming van wateroverlast, verdroging en dergelijke.
- groenbeheer, maar alleen indien dit gaat gebeuren op basis van ecologische principes.

Preventieve, mitigerende en compenserende maatregelen

Per alternatief moet worden aangegeven welke preventieve, mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen. Dit geldt onder andere voor het aspect geluid. Het MER dient te beschrijven op welke wijze het geluid van de verschillende rond het plangebied aanwezige wegen gemitigeerd zal worden.

De Commissie gaat er vanuit, dat effecten in één of meer gevoelige gebieden zoals aangeduid in het Structuurschema Groene Ruimte¹⁰ – de ecologische verbindingzone langs de Deurninger Beek – voorkomen zullen worden door preventieve maatregelen. Als dit niet het geval blijkt te zijn, dan geldt voor dat gebied het compensatiebeginsel.

Ontwikkeling Park Oud Borne

In het MER dient aangegeven te worden op welke wijze het Park Oud Borne ingeweven zal worden in de stedenbouwkundige structuur. Mogelijk dat er inrichtingsvarianten ontwikkeld kunnen worden op de in de startnotitie beoogde plek, dan wel een andere plek binnen het plangebied, waarbij ook de keuze voor een retentiebekken een rol zou kunnen spelen. Tevens zou op de beoogde plek gebruik gemaakt kunnen worden van de hoogteverschillen¹¹.

Algemene richtlijnen

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu moet, waar nodig, de ernst worden bepaald in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid;
- bij onzekerheden over het wel of niet optreden van effecten moet een betrouwbaarheidsanalyse worden uitgevoerd of een 'worst case scenario' worden gebruikt;
- onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in gebruikte gegevens moeten worden vermeld;
- de manier waarop milieugevolgen zijn bepaald dient inzichtelijk en controleerbaar te zijn door het opnemen van basisgegevens in bijlagen of expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal;
- vooral aandacht moet besteed worden aan die effecten die per alternatief verschillen of die welke de gestelde normen (bijna) overschrijden.

¹⁰ PKB deel 4, blz. 64.

¹¹ Zie tevens inspraakreactie nummer 2 ten aanzien van Park Oude Borne, bijlage 4.

Naar mening van de Commissie is in het MER een kwantitatieve benadering mogelijk en gewenst voor de water- en verkeersaspecten (inclusief geluid, externe veiligheid en zo nodig ook voor luchtkwaliteit).

4.2 MMA-ontwikkeling en gevolgen voor het milieu

Tijdens het locatiebezoek¹² is aangegeven dat via scenario's gewerkt zal worden richting een Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA). De Commissie kan zich goed vinden in deze aanpak. Het is beter om via een optimalisatie van de verschillende scenario's te komen tot een MMA en vervolgens via terugvalopties aan te geven waar eventueel nog voor gekozen kan worden. In het MER moet het verschil in milieueffecten van de verschillende terugvalopties concreet beschreven worden.

Het Meest Milieuvriendelijke Alternatief moet uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu en binnen de competentie van de initiatiefnemer liggen. Het verwachte draagvlak of een eerder vastgelegd budget mogen geen argumenten zijn om oplossingsrichtingen met belangrijke milieuvoordelen buiten beschouwing te laten bij de ontwikkeling van een MMA.

Flexibiliteit

Uit de startnotitie en de recente Inventarisatienota's en Nota van uitgangspunten blijkt dat flexibiliteit bij het detailleren en uitvoeren van het plan voor de Bornsche Maten bijzondere aandacht behoeft. Flexibiliteit dient in het MER als volgt aan bod te komen:

- Onderzoek en ontwerp duurzame, op elkaar afgestemde hoofdstructuren voor de wijk (enerzijds het blauwgroene raamwerk op basis van ambities met betrekking tot de waterhuishouding, bodem, groene kwaliteiten en cultuurhistorie; anderzijds een adequate ontsluitingsstructuur), waarvan de ruimtelijke flexibiliteit gering zal zijn en waarbij hoogstens fasering met betrekking tot de aanleg en gebruik enige flexibiliteit biedt.
- De flexibiliteit voor ontwikkeling, inrichting en beheer voor de ruimten die door deze hoofdstructuren worden ingesloten (voornamelijk bouwvlekken) zou (beduidend) groter kunnen zijn, ook doordat de hoofdstructuren relatief onafhankelijk zijn van de uiteindelijke invulling van deze bouwvlekken. De speelruimte voor omvang, soort en fasering van het woningbouw en voorzieningenprogramma kan hier gevonden worden.

4.3 Aandachtspunten bij het ontwikkelen van een MMA en de gevolgen voor het milieu

4.3.1 **Water en bodem**

De ruimtelijke kwaliteit van het plangebied wordt gekenmerkt door kampen, maten en beken waarin het watersysteem een belangrijke rol speelt. De analyse van het watersysteem vormt de basis voor de verkenning van de moge-

¹² Op maandag 30 juni 2003 is de Commissie op locatiebezoek geweest in de gemeente Borne.

lijkheden en de beperkingen die richtinggevend kunnen zijn bij de planontwikkeling woningbouw Bornsche Maten.

De waterhuishouding levert een aantal problemen op voor de woningbouw, maar tegelijkertijd ook aanknopingspunten voor het stedenbouwkundig ontwerp. Om die aanknopingspunten scherp in beeld te brengen wordt aanbevolen een **(eco)hydrologische systeemanalyse** van het studiegebied op te stellen. Dit betreft een ruimtelijk en dynamisch beeld van de waterstromen door het plangebied en de gebiedskenmerken (abiotisch en biotisch) waartoe deze leiden. Gelet op de grote impact van de naoorlogse ruilverkavelingen op het hydrologisch systeem, verdient het aanbeveling om ook oudere bronnen (kaarten etc.) in deze analyse te betrekken. De (eco)hydrologische systeemanalyse vormt tevens een krachtig hulpmiddel voor de fase van de effectvoorspelling.

De Commissie onderschrijft de milieuambities, de werkwijze en veel van de te maken keuzen zoals geformuleerd in de Nota van uitgangspunten met betrekking tot grondwater, oppervlaktewater, afvoer van hemelwater, waterbeheer en veiligheid.

Bij de alternatievenontwikkeling moet bij de mogelijke maatregel drooglegging op basis van ophoging bijzondere aandacht worden besteed aan een zoveel mogelijk sluitende grondbalans. Daarbij kan gewezen worden op de mogelijkheid om op plaatsen met hoge grondwaterstanden de functie waterberging te combineren met natuurontwikkeling en/of recreatie. Die bewuste plekken zouden in principe nog iets dieper kunnen worden uitgegraven ten einde tegemoet te komen aan de behoefte aan voldoende ophooggrond. Er ontstaat dan een waterberging met een plas-dras-situatie tijdens natte perioden en een voor recreanten toegankelijk natuurgebied in de drogere perioden.

Geef in het MER een beschrijving van de huidige toestand van bodem, grondwater en oppervlaktewater.

Voor bodem en grondwater omvat dit tenminste:

- De bodemkaarten en de kaarten van de geohydrologische opbouw.
- De grondwaterstanden en de seizoensvariatie daarin in het plangebied (en deze dienen vergeleken te worden met de grondwaterstanden uit de COLN-kaarten van 1958).
- Een overzicht van de kwelgebieden en de sterkte van de kwel.

Voor oppervlaktewater omvat dit tenminste:

- De waterkwaliteit van de beken en de beekbodems in het plangebied en de veranderingen daarin bij de autonome ontwikkeling¹³.
- De huidige en toekomstige afvoerlopen van de beken.
- De behoefte aan waterberging en het vasthouden van water in het gebied.

Het MER dient de gevolgen van de voorgenomen activiteit en de alternatieven voor bodem, grondwater en oppervlaktewater weer te geven.

Voor bodem en grondwater omvat dit tenminste:

- De gevolgen van de vergravingen voor de bodemopbouw.
- De veranderingen in de grondwaterstanden en de gevolgen daarvan op grondwaterstromingen.
- De veranderingen in de kwelsituatie.

¹³ Zie tevens bijlage 4, inspraakreacties 2 en 3 ten aanzien van de waterkwaliteit.

Voor oppervlaktewater omvat dit tenminste:

- Het aangeven in hoeverre de doelstelling van Waterbeheer 21ste eeuw 'vasthouden, bergen en afvoeren' wordt bereikt (voor zover mogelijk in kwantitatieve zin).
- Het oppervlaktewater wordt onder vrij verval afgevoerd. In het MER moet worden aangegeven wat er gebeurt als een maatgevende bui optreedt bij reeds hoge grondwaterstanden.
- Het aangeven van de zogenaamde blauwe contouren van gebieden met risico voor wateroverlast in de categorie, één keer overlast per 100 jaar tot één keer overlast per 250 jaar, en de categorie, één keer per 10 jaar tot één keer per 100 jaar in de eindsituatie.

4.3.2 Verkeer en vervoer

De bestaande Rondweg, de provinciale weg N743, ligt tussen de kern van Borne en de Bornsche Maten (en de recente woonwijk Stroom Esch). De weg met vier rijstroken vormt een belemmering in de relatie tussen de bestaande kern en de nieuwe wijken. Deze weg geeft geluidhinder en veroorzaakt luchtverontreiniging en is op kruispunten (potentieel) onveilig. Het is voor het plan Bornsche Maten van doorslaggevend belang dat een oplossing gevonden wordt voor dit probleem.

Er ligt nu een voorstel om de weg de huidige functie te ontnemen door een 'knip' aan te brengen en de functie door andere wegen te laten overnemen. Vervolgens kan het tracé opnieuw ingericht worden en een functie in de woonwijk vervullen.

In het MER moet worden aangegeven op welke wijze de 'knip' gerealiseerd kan worden: door de functie van de N743 door andere wegen te laten overnemen, dan wel door aanleg van nieuwe regionale infrastructuur. Indien de functie wordt overgenomen door andere wegen moet worden aangegeven welke aanpassingen aan de overnemende wegen nodig zijn. Indien nieuwe regionale infrastructuur aangelegd moet worden, dienen de (milieu)effecten ervan in het MER beschreven te worden¹⁴.

In de Nota van uitgangspunten staat dat de discussie over de functie van de Rondweg moet plaatsvinden op het niveau van de Netwerkstad. Het is gewenst om het resultaat van het overleg met het Rijk, de provincie en de omliggende gemeenten over de N743 in het MER op te nemen¹⁵. De Commissie wijst op het belang van een duurzame oplossing die een groot aantal jaren kan functioneren.

¹⁴ Indien de omvang van de nieuw aan te leggen infrastructuur dusdanig is dat daar mogelijk apart een MER voor gedaan moet worden, dient dit in dit MER te worden aangegeven. Maar dan dienen de afwegingen daarvoor – alsmede de daarbij behorende relevante informatie – al wel in dit MER te worden meegenomen.

¹⁵ Uit het VVP-Overijssel: "Met andere woorden, er mag door maatregelen aan de infrastructuur van de ene wegbeheerder geen probleemverschuiving naar de infrastructuur van de andere wegbeheerder plaatsvinden. De aanpak en maatregelen moeten door de wegbeheerders onderling worden afgestemd. De mogelijke inzet van verkeersgeleiding, verkeersmanagement en voorrangmaatregelen voor zakelijk autoverkeer (doelgroepstroken) moeten in de studiefase onderzocht worden en primair optimaal benut."

Indien de Rondweg de huidige functie moet behouden, dan moeten één of meer varianten uitgewerkt worden om de hinder van de weg te beperken en een veilige relatie van Bornsche Maten met de bestaande kern mogelijk te maken.

Er wordt in sommige plannen (Analysenota, pagina 24) uitgegaan van een HOV-busbaan van noord naar zuid dwars door het plangebied, die vervolgens gecombineerd wordt met een 50 km hoofdontsluiting voor de auto. Niet alleen dreigt de wijk hierdoor een stevige interne barrière te krijgen, deze route kan ook als vervangende (sluip)route voor de knip in de rondweg gaan dienen. De Commissie vraagt nadrukkelijk aandacht voor deze potentiële problemen.

Voor een goed inzicht moet in het MER voor de belangrijkste wegen rond de Bornsche Maten (N743, westelijke tangent Hengelo, autosnelweg A1) gegevens over verkeersintensiteit, geluidhinder en luchtverontreiniging¹⁶ worden geleverd.

In het MER moet beschreven worden hoe het openbaar vervoer (OV) in de Bornsche Maten verzorgd wordt. Geef aan hoe het OV een aantrekkelijk alternatief voor de auto kan zijn en hoe dit de vervoerswijzekeuze beïnvloedt. Een comfortabel en veilig netwerk voor fietsers en voetgangers bevordert de samenhang in het dorp en beïnvloedt eveneens de vervoerswijzekeuze. In het MER wordt het netwerk in de Bornsche Maten aangegeven, alsmede de aansluiting ervan op het bestaande netwerk in en buiten het dorp.

4.3.3 Landschap, archeologie, cultuurhistorie

Bestaande landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische herkenbare of herkenbaar te maken archeologische structuren¹⁷ en elementen spelen conform startnotitie en ambitienota een belangrijke rol bij het creëren van de eigen identiteit en de interne differentiatie van de Bornsche Maten. Het verdient dan ook aanbeveling zoveel mogelijk van deze elementen en structuren op te nemen in het blauwgroene raamwerk. Naast de bekende essen met hun reliëf en randbeplanting, beken, oude routes, beplantingen langs wegen en gebouwen, (resten van) houtwallen en vrijstaande bomen in het veld, en enkele gebouwen zal ook onderzocht dienen te worden of en hoe oorspronkelijke beeklopen hersteld dan wel zichtbaar gehouden kunnen worden door opname

¹⁶ Indien in, of in de directe omgeving van de Bornsche Maten wegen een hogere verkeersintensiteit dan 7500 motorvoertuigen per etmaal krijgen, moet aandacht aan het aspect lucht besteed worden. Daarbij moet aan het volgende aandacht worden besteed: de beoordeling van de concentraties aan luchtverontreinigende stoffen moet plaatsvinden aan de hand van grenswaarden voor de emissies van NO₂ en fijn stof (PM₁₀). De in de tekst genoemde normen zijn afkomstig van vigerende regelgeving, gebaseerd op Europese richtlijnen. Voor deze stoffen moet:

- op kaart worden aangegeven in welk gebied (landelijke gebied) en op welke plaatsen (stedelijk gebied) de jaargemiddelde grenswaarde van 40 µg/m³ wordt overschreden. Ook de hoogste waarde binnen dit gebied moet worden aangegeven, zowel voor NO₂ en fijn stof;
- op kaart worden aangegeven in welk gebied (landelijk gebied) en op welke plaatsen (stedelijk gebied) de jaargemiddelde concentratie van 30 µg/m³ wordt overschreden (alleen voor PM₁₀)¹⁶;
- het aantal woningen en gevoelige bestemmingen (voor PM₁₀), dan wel het totaal oppervlak bebouwd gebied (voor NO₂) dat zich in dit gebied bevindt, worden aangegeven.

Geadviseerd wordt in het MER in algemene zin de relatie tussen fijn stof (PM₁₀) en gezondheid te beschrijven.

¹⁷ Zie bijlage 4, inspraakreactie 1 ten aanzien van een cultuurhistorische inventarisatie en met betrekking tot de wijze van effectmeting.

in de ruimtelijke structuur. Kaarten, schetsen, foto's en montages zijn zeer verhelderend bij het overdragen van ambities met betrekking tot landschap. Speciale aandacht wordt gevraagd voor de aansluiting van de nieuwe woonwijk op het omringende landschap door middel van doorgaande landschapsstructuren én voor het realiseren van een aantrekkelijke en bruikbare buffer tussen Borne en Hengelo.

4.3.4 Ecologie

- Noem de in het studiegebied voorkomende doelsoorten (en indien relevant ook andere soorten) die tijdens de inventarisatie zijn aangetroffen. In welke habitats zitten deze soorten en welke ecologische potentie bezitten ze?
- Ga na in hoeverre deze soorten/habitats zijn in te passen binnen de toekomstige wijk. Weeg dit af tegen de mogelijkheid om binnen de wijk nieuwe habitats tot ontwikkeling te brengen in relatie tot de soorten die daarin een plek kunnen vinden.
- Ga na of eventuele aantasting of verstoring van de ecologische verbindingzone (evz) Deurninger Beek kan en zal plaatsvinden, mede aan de hand van de doelsoorten/ecosystemen waarvoor deze evz is bedoeld.
- Ga na of recreatiedruk op de ecologische verbindingzone te vermijden is; ga na hoe recreatiedruk afgeleid kan worden naar het Park Oud Borne.
- Ontwikkel een model voor een ecologische inrichting van het retentiebekken, die tevens ruimte biedt voor recreatie/beleving.
- Ga na of er een meerwaarde bereikt kan worden door ontwikkeling van een verbindingzone naar het kerngebied Twickel.

Geef bij de beschrijving van de bestaande milieutoestand, de autonome milieuentwikkeling en de milieueffecten de relaties aan tussen de systemen van bodemopbouw, grondwater en oppervlaktewater en het (potentiële) ecologische systeem.

Soortenbescherming

In het MER kan worden volstaan met het aangeven van de gevolgen voor de doelsoorten van het natuurbeleid, voor zover die getroffen zullen worden door de voorgenomen activiteit. Zoals eerder gemeld valt te overwegen om meer informatie in het MER op te nemen, vanwege de noodzakelijke ontheffingsaanvraag op grond van de Flora- en Faunawet.

Natuurontwikkeling

De Commissie adviseert om de aanpak uit het Handboek Natuurdoeltypen¹⁸ te volgen door in het MER voor eventueel te ontwikkelen natuurzones, en mogelijk ook voor ander delen van het plangebied met belangrijke natuurwaarden of -potenties, de beoogde natuur te benoemen en beknopt ecologisch te beschrijven, en de randvoorwaarden (zowel abiotische als biotische) te geven, die nodig zijn voor het behoud of de ontwikkeling hiervan.

Bij de aanleg van het Park Oud Borne valt te overwegen om primair uit te gaan van de recreatieve behoefte en een optimale vervlechting te realiseren met dit nieuwe woongebied.

In de effectbeschrijving kan vervolgens de verandering die naar verwachting zal gaan optreden in de benoemde randvoorwaarden worden aangegeven,

¹⁸ Zie Handboek Natuurdoeltypen, LNV 2001.

evenals veranderingen in oppervlakte en kwaliteit van de natuur dan wel in de mogelijkheden om de beoogde natuur te kunnen realiseren.

4.3.5 Externe veiligheid

Houd bij het ontwikkelen van varianten rekening met de (eventuele) beperkingen op grond van externe veiligheid. Geef in het MER de 10^{-6} -risicocontour van het plaatsgebonden risico ten gevolge van het vervoer van gevaarlijke stoffen over de langs het plangebied lopende wegen, wanneer deze delen van het plangebied bestrijkt. Beschrijf in dat geval ook de aard en omvang van het vervoer van gevaarlijke stoffen over deze wegen.

4.3.6 Milieumambities

Ga na in hoeverre door aanpassing van de Nota van uitgangspunten ruimte geboden kan worden voor onderstaande ambities, dan wel op welke wijze belemmeringen voor deze ambities uit de weg geruimd kunnen worden.

energie: een energieprestatiecoëfficiënt die lager is dan de wettelijke voorgeschreven waarde; meer zongericht verkavelen; toepassing van warmtedistributie;

duurzaam bouwen: het realiseren van het Nationale Pakket Duurzaam Bouwen en het Nationale Pakket Duurzame Stedenbouw;

afval: stimulering van afvalpreventie en afvalscheiding.

5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND EN AUTONOME ONTWIKKELING (DE REFERENTIE)

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "*een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen.*"

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "*een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven.*"

Referentie

De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied, inclusief de autonome ontwikkeling hiervan, moet worden beschreven als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de autonome ontwikkeling verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of een van de alternatieven wordt gerealiseerd. Bij deze beschrijving moet het MER uitgaan van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van reeds genomen besluiten over nieuwe activiteiten. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld andere ontwikkelingen die voorzien zijn in de allerlei provinciale of regionale plannen of initiatieven van de gemeenten Borne en Hengelo, zoals bijvoorbeeld de sluiting van het vliegveld Twente.

Studiegebied

Het studiegebied moet op kaart worden aangegeven en omvat de locatie en de omgeving daarvan, voor zover daar effecten van de voorgenomen activiteit

kunnen gaan optreden. Per milieuaspect (lucht, bodem, water, enz.) kan de omvang van het studiegebied verschillen. Tevens moet op kaart een overzicht worden gegeven van de in het studiegebied gelegen gevoelige gebieden en objecten.

6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN OP MILIEUEFFECTEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De milieueffecten van het MMA en de terugvalopties, alsmede het uiteindelijke Voorkeursalternatief moeten onderling én met de referentie (bestaande toestand en autonome ontwikkeling) worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van het MMA en de terugvalopties, alsmede het Voorkeursalternatief verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden.

Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid en de Nota van uitgangspunten worden betrokken.

Hoewel dit geen verplicht deel van het MER uitmaakt, beveelt de Commissie aan een indicatie te geven van de kosten van de verschillende alternatieven, en hierin ook de financiële relatie met de natuurontwikkelingszone en de regionale infrastructuur te betrekken.

7. LEEMTEN IN INFORMATIE

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieuinformatie.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

8. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieu-effectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

De gemeente Borne moet bij het vaststellen van het bestemmingsplan aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat de gemeente Borne in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

9. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen.

10. SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de voorgenomen activiteit en de alternatieven (voorkeursalternatief en MMA);
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de argumenten voor de selectie van het MMA;
- belangrijke leemten in kennis;
- goed beeldmateriaal (overzichtskaart).

BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen voor het
milieueffectrapport Woningbouw
Bornsche Maten, Borne

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 28 mei 2003 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

GEMEENTE BORNE

Commissie voor de milieueffectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

Commissie voor de milieueffectrapportage	
ingekomen:	30 MEI 2003
nummer:	
dossier:	1362-1 en 2
kopie naar:	HLTBib

10 X

Uw brief van:	Uw kenmerk:	Ons kenmerk: 3.3201	Datum verzending: 28 MEI 2003
Contactpersoon: mr. W.M. Vrieze	Doorkiesnummer: 074-2658625	Bijlagen: 10	E-mail adres: info@borne.nl

Onderwerp:
startnotitie milieueffectrapportage Borsche Maten

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij zenden wij u, overeenkomstig artikel 7:13, lid 1, van de Wet Milieubeheer een exemplaar van de startnotitie in het kader van de Milieueffectrapportage. Deze is op 22 mei 2003 vastgesteld door de gemeenteraad van Borne.

De gemeente Borne heeft het voornemen om in de Borsche Maten een woonwijk te realiseren van circa 2500 woningen. Voor de realisering van de woonwijk is een bestemmingsplanherziening noodzakelijk. De gemeenteraad van Borne is het bevoegd gezag.

Overeenkomstig artikel 7:14 van de Wet Milieubeheer stellen wij u in de gelegenheid advies uit te brengen over het geven van richtlijnen inzake de inhoud van het op te stellen milieueffectrapport.

In de periode van 2 juni tot en met 30 juni 2003 ligt de startnotitie voor een ieder ter inzage. Daarnaast is er op 17 juni 2003 een informatie-avond georganiseerd. De reacties zullen na afloop van de inspraaktermijn aan uw commissie worden voorgelegd.

Wij zijn bereid u nadere informatie te verstrekken en u te begeleiden bij een eventueel locatiebezoek ter plaatse. Voor nader informatie kunt u contact opnemen met bovengenoemd contactpersoon van de gemeente Borne.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Borne,
de secretaris, de burgemeester,

Vestigingsadres:
Rheinplein 1

Correspondentieadres:
Postbus 200
7620 AE Borne

Telefoon 074-2658686
Telefax nr. 074-2663338

E-mail: info@borne.nl
Internetadres: www.borne.nl

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de startnotitie
in de Bornse Courant d.d. 5 juni 2003

Informatieavond startnotitie mer Bornsche Maten

De gemeente Borne gaat circa 2500 woningen realiseren in Bornsche Maten. Een woonwijk waar kwaliteit en duurzaamheid van de menselijke leefomgeving centraal komen te staan.

Op grond van de Wet milieubeheer moet voor woningbouwlocaties waar 2000 woningen of meer gebouwd gaan worden een zogenaamd milieueffectrapportage (mer) worden doorlopen. In deze rapportage wordt beschreven welke milieueffecten naar verwachting zullen optreden als gevolg van de voorgenomen bouw.

Verskillende milieuaspecten, zoals bodem, water, natuur en verkeer, worden beoordeeld.

Wat staat er in de startnotitie?

De startnotitie geeft op hoofdlijnen informatie over het wat, waar en waarom van de voorgenomen plan-

nen om Bornsche Maten te realiseren.

Zo wordt er onder meer stilgestaan bij:

- De noodzaak tot ontwikkeling van een grootschalige woonwijk binnen de Netwerkstad Twente
- Het waarom van de locatie Bornsche Maten
- Het beleid dat ten grondslag ligt aan de voorgenomen bouw en de gekozen locatie
- Enkele uitgangspunten voor de nieuw te ontwikkelen woonwijk
- De huidige toestand van het milieu en de te verwachten effecten

Ter inzage

De startnotitie mer ligt 4 weken ter inzage, van 2 juni tot en met 30 juni bij de centrale Publieksbalie in het gemeentehuis (iedere werkdag van 8.30 tot 15.00 uur en op maandag tot 18.30 uur) en in de

bibliotheek aan de Stationsstraat. U kunt de startnotitie ook downloaden via Internet, www.bornse.nl of www.bornsematen.com

In deze periode kunnen schriftelijk zienswijzen worden ingediend t.a.v. het college van burgemeester en wethouders.

Informatieavond

De startnotitie mer is het eerste document dat over de Bornsche Maten verschijnt. Het dient ter ondersteuning van de besluitvorming over Bornsche Maten zoals dat uiteindelijk wordt vastgelegd in een bestemmingsplan. Om extra uitleg te geven over de startnotitie en het verloop van de verdere procedure wordt er voor belangstellenden een informatieavond gehouden op dinsdag 17 juni. De avond begint om 19.30 uur in de burgerzaal, eerste verdieping

van het gemeentehuis. Indien u deze avond wilt bijwonen dient u zich voor 12 juni aan te melden via 074 - 2658686 of via info@borne.nl.

Waar gaat de informatieavond niet over?

Tijdens deze informatieavond wordt niet gesproken over het type woningen, de grootte van de kavels of de architectonische aspecten van de wijk. Het gaat puur om hoofdlijnen waarom dit aantal woningen op deze locatie is gepland en wat daarvan de effecten zijn voor het milieu.

Tijdens de pauze is er gelegenheid schriftelijk vragen in te dienen die na de pauze zullen worden beantwoord.

De avond heeft dan ook een informeel karakter. Er is geen mogelijkheid om tijdens deze informatieavond zienswijzen in te dienen.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: College van Burgemeester en Wethouders van Borne

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van Borne

Besluit: bestemmingsplanwijziging

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C11.1

Activiteit: woningbouwontwikkeling van 2.500 tot maximaal 3.000 woningen, alsmede de ontwikkeling van het Park Oud Borne

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 5 juni 2003

richtlijnenadvies uitgebracht: 13 augustus 2003

Bijzonderheden:

Samenstelling van de werkgroep:

ir. J.R. Groenhuijse

ir. W.H.A.M. Keijsers

drs. A. van Leerdam

drs. H.G. Ouwerkerk (voorzitter)

ir. J.H.G. Verhagen

Secretaris van de werkgroep: mr. S. Pieters

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	20030619	Van Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek	Amersfoort	20030716
2.	20030703	Stichting de Kleine Bongerd	Borne	20030716
3.	20030630	A.R. Nahuis	Borne	20030716

